

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Pohjanmaan hyvinvointialueen omavalvontaohjelma

Vuosi 2023

Hyväksytty: Aluevaltuusto xx.xx.xxxx §

Sisällys

1.	Johdanto	4
2.	Keskeiset käsitteet	5
3.	Kuvaus Pohjanmaan hyvinvointialueesta	6
4.	Hyvinvointialueen lainmukainen tehtävä	7
4.1	Palvelustrategia	7
4.2	Hyvinvointisuunnitelma	8
4.3	Talousarvio ja -suunnitelma	8
4.4	Sisäisen valvonnan vastuut ja tavoitteet	8
5.	Pelastustoimen omavalvontaohjelma	10
6.	Sopimusten noudattaminen	10
7.	Palvelujen saatavuus ja jatkuvuus	11
7.1	Valmiussuunnitelma ja varautuminen	12
8.	Palveluiden turvallisuus ja laatu	12
8.1	Omavalvontasuunnitelma	13
8.2	Laadunhallinnan ja asiakas- ja potilasturvallisuuden suunnitelma	15
8.3	Henkilöstö	15
8.4	Lääkehoitosuunnitelma	16
8.5	Tietoturvasuunnitelma	17
8.6	Riskienhallinta	17
8.7	Havaittujen puutteiden korjaaminen	18
9.	Palvelutuotannon valvonta	20
9.1	Valvonnan tarkoitus	20
9.2	Valvonnan kohteet, painopistealueet ja valvonnan eri muodot	21
9.3	Valvontaa tekevä henkilöstö ja valvonnan laatuvaatimukset	22
9.4	Valvontaviranomaisten välinen yhteistyö	23
9.5	Valvontasuunnitelma	24
10.	Asiakkaiden yhdenvertaisuus	25

10.1	Palvelujen yhdenvertaisuus	25
10.2	Osallisuussuunnitelma	26
11.	Seurantahavaintojen ja niiden perusteella tehtävien toimenpiteiden julkaiseminen	26
	Lähteet	27

1. Johdanto

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain ([Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021](#)) mukaan hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on toiminnassaan varmistettava omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen ja tekemiensä sopimusten noudattaminen. Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on toimintansa omavalvonnassaan varmistettava erityisesti palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus. Tehtävien ja palvelujen omavalvonta on toteutettava osana niiden järjestämistä ja tuottamista.

Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on laadittava vastuulleen kuuluvista tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma. Ohjelma on strateginen asiakirja, jossa määritellään, miten edellä mainittujen veloitteiden noudattaminen kokonaisuutena järjestetään ja toteutetaan. Omavalvontaohjelmassa todetaan, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteutumista, turvallisuutta ja laatua sekä yhdenvertaisuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan. Omavalvontaohjelman osana ovat laissa erikseen säädetyt omavalvonta- ja asiakas- ja potilasturvallisuussuunnitelmat. Sosiaali- ja terveysministeriö voi asetuksella antaa tarkempia säännöksiä omavalvontaohjelman yleisestä sisällöstä ja laadimisesta. Myös Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) voi antaa määräyksiä omavalvontaohjelman tarkemmasta sisällöstä ja sen toteutumisen seurannasta. Vuodelle 2023 asetusta ja määräystä ei ole vielä annettu. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 40§).

Pohjanmaan hyvinvointialueen omavalvontaohjelmassa kuvataan hyvinvointialueelle kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden omavalvonnan ja valvonnan keskeiset periaatteet. Ensimmäinen omavalvontaohjelma on voimassa vuoden 2023, mutta ohjelmaa päivitetään tarvittaessa ensi vuoden aikana huomioiden mahdollisesti 1.1.2014 voimaanastuvan sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan valvontalain säännökset. Omavalvontaohjelma tulee olla hyväksytty 31.12.2022 mennessä. Omavalvontaohjelman hyväksyy aluevaltuusto. Omavalvontaohjelma, ja sen toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot, ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet julkaistaan julkisessa tietoverkossa sekä muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla.

Omavalvontaohjelman perustehtävä on sama kuin muullakin sosiaali- ja terveystalouden palvelujen valvonnalla eli varmistaa, että ihmiset saavat perusoikeuksien heille turvaamat, tarpeidensa mukaiset palvelut oikeaan aikaan, yhdenvertaisesti, saavutettavasti, laadukkaasti ja turvallisesti. Tavoitteeseen päästään varmistamalla hyvä johtaminen, riittävät henkilöstöressurit, henkilöstön osaaminen sekä sujuvat palvelu- ja hoitoketjut ja prosessit. Onnistuminen varmistetaan palvelujen laadun ja turvallisuuden seurannalla ja valvonnalla sekä prosessien jatkuvalla kehittämisellä.

2. Keskeiset käsitteet

Omavalvontaohjelma on strateginen asiakirja, jossa määritellään organisaation omavalvonnan menettelytavat. Omavalvontaohjelmassa kuvataan, miten palveluntuottajalle kuuluvien velvoitteiden noudattaminen kokonaisuutena järjestetään ja toteutetaan. Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan tulee laatia omavalvontaohjelma heille kuuluvista sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävistä ja palveluista. Omavalvontaohjelmassa todetaan, miten palvelujen toteutumista, turvallisuutta ja laatua sekä yhdenvertaisuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan. Omavalvontaohjelma toimii ohjaavana dokumenttina suhteessa omavalvontasuunnitelmiin.

Omavalvontasuunnitelma on päivittäistä arjen työtä ohjaava asiakirja, johon on kirjattu kaikki ne keskeiset toimenpiteet, joilla palveluntuottaja itse valvoo toimintayksikköään, henkilökunnan toimintaa sekä tuottamiensa palvelujen laatua ja turvallisuutta. Omavalvontasuunnitelma tulee laatia yhteistyössä toimintayksikön henkilöstön kanssa.

Omavalvonta on yksi sisäisen valvonnan ohjausväline ja osa toimivaa johtamisjärjestelmää. Omavalvonnan avulla organisaatio ja toimintayksiköt varmistavat lakisääteisten ja laadukkaiden palveluiden toteutumista osana järjestämis- ja tuottamistehtävää sekä arvioivat toimintaedellytysten ja vaatimusten mukaisuuden täyttymistä.

Hyvinvointialueen valvovalla viranomaisella tarkoitetaan tässä ohjelmassa hyvinvointialueen laadun ja valvonnan yksikön valvovaa viranhaltijaa (valvonnan päällikkö, tarkastajat). Valvovan viranomaisen tehtävänä on ohjata ja valvoa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajan omavalvonnan toteutumista sekä hyvinvointialueen itse tuottamissa palveluissa, että yksityisiltä palveluntuottajilta ostetuissa tai palvelusetelillä järjestetyissä palveluissa.

Valvontaviranomaisella tarkoitetaan tässä ohjelmassa, esimerkiksi valtion viranomaisen kuten aluehallintoviraston (AVI), Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) viranomaisen toteuttamaa valvontaa eri indikaattorein ja valvontatyön keinoin. Valvontaviranomainen suorittaa valvontaa suhteessa hyvinvointialueisiin, ja sen tarkoituksena on varmistaa hyvinvointialueiden omavalvonnan ja laissa määrättyjen velvollisuuksien toteutuminen.

Palveluntuottajalla tarkoitetaan tässä ohjelmassa sekä hyvinvointialueen itsensä tuottamaa palvelua (eri toimintayksiköt) että yksityistä palveluntuottajaa.

3. Kuvaus Pohjanmaan hyvinvointialueesta

1.1.2023 alkaen Pohjanmaan hyvinvointialue vastaa sille laissa määrättyjen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden, erikoissairaanhoidon sekä pelastustoimen järjestämisestä Pohjanmaan hyvinvointialueeseen kuuluvien 14 kunnan (Luoto, Pedersöre, Pietarsaari, Uusikaarlepyy, Kruunupyö, Vöyri, Mustasaari, Vaasa, Laihia, Maalahti, Korsnäs, Närpiö, Kaskinen ja Kristiinankaupunki) alueella.

Hyvinvointialueen aluevaltuusto on hyväksynyt 12.9.2022 ensimmäisen hyvinvointialuetta koskevan strategian seuraavalla visiolla: "Väestömme on Suomen hyvinvoivin ja toimintakykyisin." Tavoitteenamme on, että palveluidemme turvallisuus ja laatu ovat Pohjoismaiden huippua, ja että meillä on Suomen parhaimmat hyvinvointityöntekijät ja käytämme resurssejamme vaikuttavasti.

Hej, hur kan jag hjälpa dig?
Hei, kuinka voin auttaa?

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

MISSION MISSIO
Vi arbetar verkningsfullt tillsammans med människorna i vårt område för att erbjuda trygghet, funktionsförmåga och välmående på två språk.
Luomme vaikuttavasti turvaa, toimintakykyä ja hyvinvointia kahdella kielellä yhdessä alueemme ihmisten kanssa.

VISION VISIO
Vår befolkning är den mest välmående och har den bästa funktionsförmågan i Finland.
Väestömme on Suomen hyvinvoivin ja toimintakykyisin.

MÅL TAVOITTEET
Säkerhet och kvalitet av toppklass i Norden.
Turvallisuus ja laatu Pohjoismaiden huippua.
De bästa välfärdsanställda i Finland.
Suomen parhaat hyvinvointityöntekijät.
Resurserna används verkningsfullt.
Resurssit käytetään vaikuttavasti.

VÄRDERINGAR ARVOT
Från människa till människa – Ihmiseltä ihmiselle
Framåtblickande och ansvarsfull – Eteenpäin katsova ja vastuullinen
Jämställdhet och jämlikhet – Yhdenvertainen ja tasa-arvoinen

Kuvio 1. Pohjanmaan hyvinvointialueen strategia

4. Hyvinvointialueen lainmukainen tehtävä

Hyvinvointialue (HVA) varmistaa omavalvonnalla, että lakien nojalla sille säädetyt tehtävät on järjestetty ja että lakisääteisiä tehtäviä tukevien tehtävien hoitaminen ei vaaranna lakisääteisten tehtävien hoitamista.

Omavalvonnalla varmistetaan, että hyvinvointialueen harjoittama muu liiketoiminta on vähäriskistä ja tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista ([Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 6§](#)) sekä asukkaiden elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä ja niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin hyvinvointisuunnitelmassa.

Keskeinen lainsäädäntö määrittelemässä hyvinvointialueen omavalvontaa			
Hyvinvointialuelaki 7§, 10§	Sote-järjestämislaki 29§, 40§, 41§	Pela-järjestämislaki 16§	1.1.2024 voimaan astuva Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta
Järjestämisvastuun hoitaminen	Tuottamisen ohjaus- ja valvontavelvollisuus	Seuranta- ja arviointivelvollisuus	Omavalvontaohjelman laatiminen
<ul style="list-style-type: none">HVA:n tulee varmistaa omavalvonnalla tehtävien lainmukainen hoitaminen ja tehtyjen sopimusten noudattaminenHVA:n tulee varmistaa palveluiden saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuusTehtävien ja palveluiden omavalvonta on toteutettava osana niiden järjestämistä	<ul style="list-style-type: none">HVA:n tulee ohjata ja valvoa jatkuvasti sen järjestämisvastuulle kuuluva palvelutuotantoa, palveluntuottajia ja näiden alihankkijoita, ja varmistettava että palveluntuottajalla on riittävät ammattilliset, toiminnalliset ja taloudelliset edellytyksetHVA:n on vaadittava epäkohtien korjaamista asettamassaan riittävässä määräajassa	<ul style="list-style-type: none">HVA:n on seurattava alueensa väestön hyvinvointia ja terveyttä väestöryhmittäinHVA seuraa SoTePe-palveluiden tarvetta, saatavuutta, laatua, vaikuttavuutta ja yhdenvertaisuutta, asiakkaiden palveluiden yhteensovittamista sekä sote-kustannuksia ja tuottavuuttaToteutumisen seuranta ja toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa ja muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla.	<ul style="list-style-type: none">HVA:n on laadittava omavalvontaohjelma, joka määrittelee miten omavalvonta kokonaisuutena järjestetään ja toteutetaanOmavalvontaohjelma toteaa, miten SoTePe-palveluiden toteutumista, turvallisuutta ja laatua sekä yhdenvertaisuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataanOmavalvontaohjelman osana laissa erikseen säädetyt omavalvonta- sekä potilasturvallisuussuunnitelmat

Kuvio 2. Keskeinen lainsäädäntö määrittelemässä hyvinvointialueen omavalvontaa

4.1 Palvelustrategia

Omavalvonnalla seurataan palvelustrategiassa päätettyjen järjestämisvastuulle kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteiden toteutumiseksi laadittuja suunnitelmia ja johtamista sekä, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut toteutetaan ottaen huomioon hyvinvointialueen asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet, palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä kustannusvaikuttavuus. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 11§.) Palvelustrategia julkaistaan Pohjanmaan hyvinvointialueen verkkosivuilla (<https://pohjanmaanhyvinvointi.fi/>) loppuvuoden 2022 aikana.

4.2 Hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointialue raportoi asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä aluevaltuustolle vuosittain. Lisäksi hyvinvointialue valmistelee aluevaltuustolle valtuustokausittain alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman edellä mainituista asioista. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 7§). Hyvinvointisuunnitelma julkaistaan Pohjanmaan hyvinvointialueen verkkosivuilla loppuvuoden 2022 aikana.

4.3 Talousarvio ja -suunnitelma

Aluevaltuusto hyväksyy hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvion. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Laadinnassa on noudatettava Hyvinvointialuelain 115 §. Hallitus seuraa talousarvion toteutumista välitilinpäätösten avulla. Valtuusto käsittelee edellistä vuotta koskevan tilinpäätöksen sen valmistuttua.

Hyvinvointialueen ja toimialueiden (ja tulosalueiden) tulee seurata omavalvonnan osa-alueena palveluidensa vaikuttavuutta joko toiminnan aikaansaaman muutoksen, tilan vakautumisen ja/tai kustannusvaikuttavuuden näkökulmasta. Vaikuttavuudella tarkoitetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa toiminnalla aikaansaatua muutosta ihmisen toimintakyvyssä, terveydentilassa tai hyvinvoinnissa.

4.4 Sisäisen valvonnan vastuut ja tavoitteet

Hyvinvointialuelain 22 § mukaisesti aluevaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista; kun taas 3 § mukaan aluehallituksen tehtävänä on (yhdessä hyvinvointialuejohtajan kanssa) huolehtia hyvinvointialueen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Hallintosäännössä on määräykset sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnasta ja sopimusten hallinnasta. Sisäisen valvonnan järjestämisen johtamisen, ja sen asianmukaisuuden ja riittävyyden takaamiseksi aluehallitus on nimittänyt tehtävää varten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan jaoston. Hyvinvointialueella toimii kolme johtoryhmää: hallinnon-, soten- ja pelastustoimen johtoryhmät.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat organisaation ylimmän johdon vastuulla olevia ohjaus- ja toimintaprosesseja, joiden avulla pyritään varmistamaan organisaation toiminnan lainmukaisuus, omaisuuden ja voimavarojen turvaaminen, toiminnan tehokkuus, tarkoituksenmukaisuus ja tuloksellisuus sekä taloutta ja tuloksellisuutta koskevien oikeiden ja riittävien tietojen tuottaminen.

Omavalvonta on osa sisäistä valvontaa, ja se voidaan nähdä käytännön menettelytapooppaana jostain tietystä toiminnosta: omavalvontakontrolleilla on tarkoitus osoittaa toiminnan lain-/vaatimuksenmukaisuus sekä tehtyjen sopimusten noudattaminen. Omavalvonnan avulla on tarkoitus varmistaa palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus. Tehtävien ja palvelujen omavalvonta on toteutettava osana niiden järjestämistä ja tuottamista: omavalvontaa toteuttavat sekä hyvinvointialue itse, että yksityinen palveluntuottaja. Hyvinvointialue valvoo yksityisen palveluntuottajan omavalvonnan toteutumista.

Pohjanmaan hyvinvointialueella on käytössä SHQS:n mukainen laatujärjestelmä. Laatujärjestelmä tukee tehokasta sisäistä valvontaa antamalla viitekehyksen, jonka sisältämiin asioihin organisaation on laadittava yhtenäiset menettelytavat. Laatujärjestelmällä tavoitellaan järjestelmällisten menettelytapojen jalkautumista. Osana laatujärjestelmää organisaatiossa toteutetaan sekä sisäisiä laatuauditointeja että ulkoisia auditointeja. Auditoinnit antavat arvokasta tietoa kehittämistoimenpiteitä edellyttävistä kohteista.

Aluehallituksen tulee järjestää riippumaton sisäinen tarkastus. Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa, ja sen tehtävänä on objektiivisella arviointi- ja varmistus- sekä konsultointitoiminnallaan tukea organisaation kehittämistä ja tavoitteiden saavuttamista. Sisäisen tarkastuksen työ kohdistuu koko organisaation toiminnan sisäiseen valvontaan, riskienhallintaan sekä johtamis- ja hallintoprosesseihin.

Sisäiseen valvontaan liittyy läheisesti myös omistajaohjaus. Valtuusto vahvistaa omistajaohjaukselle periaatelinjaukset. Hallitus on nimittänyt erillisen omistajaohjausjaoston hoitamaan omistajaohjaukseen liittyviä hallintosäännössä määriteltyjä tehtäviä. Omistajaohjauksella sekä sopimuksin tulee varmistaa palveluiden yhdenvertainen saatavuus sekä niiden laatu, vaikuttavuus ja kustannustehokkuus. Pohjanmaan hyvinvointialueella ei kuitenkaan ole toiminnan alkaessa omia tytäryhtiöitä, joten omistajaohjausta voidaan käytännössä toteuttaa sopimusohjauksen lisäksi vain yhteistyössä eri in house -yhtiöiden muiden omistajien kanssa sekä hallitustyöskentelyn kautta niissä yhtiöissä, joissa hyvinvointialueella on hallituspaikka.

Sisäistä valvontaa toteutuu organisaation sisällä osana päivittäisjohtamista, sekä hallitus- ja muussa poliittisessa toimielintyöskentelyssä. Kerran vuodessa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan jaosto koostaa selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä osana organisaation toimintakertomusta.

5. Pelastustoimen omavalvontaohjelma

Pelastustoimen omavalvontaohjelma seuraa ensi vuonna valtuuston hyväksymien palvelutasopäätösten toteutumista. Vuoden 2023 aikana pelastuslaitos valmistelee uuden palvelutasopäätösesityksen vuosille 2024–2026 ja laatii samalla pelastustoimen omavalvontaohjelman, ja sitä käsittävän suunnitelman.

6. Sopimusten noudattaminen

Aluehallitus vastaa sopimusten hallinnan ja sopimusvalvonnan järjestämisestä, antaa tarkemmat ohjeet sopimushallinnan järjestämisestä sekä määrää sopimushallinnan roolit. Lisäksi aluehallitus seuraa sekä arvioi sopimushallinnan toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä, vastaa sopimushallinnan ja sen periaatteiden kehittämistä sekä arvioi vuosittain sopimushallinnan tuloksellisuutta hyvinvointialueen kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta.

Hyvinvointialueen hankkiessa palveluita yksityisiltä palveluntuottajilta, palvelujen seuranta tapahtuu hyvinvointialueen ja palveluntuottajan välisen sopimuksen kautta. Hyvinvointialue varmistaa sopimusta tehdessä, että palveluntuottajan omavalvontasuunnitelma vastaa palvelun järjestäjän omavalvontaohjelmaa.

[Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä](#) 15 §:ssä säädetään hankittavien palvelujen sopimusehdoista ja varautumisesta sopimuksen päättymiseen. Hankittaessa palveluita 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla sopimukseen perustuen hyvinvointialueen on varmistettava, että se pystyy huolehtimaan 8 §:ssä säädettyistä vastuistaan ja palvelutoiminnan jatkuvuudesta sopimuksen voimassa ollessa ja myös sen päättyessä sekä mahdollisissa sopimuksen rikkomis-, poikkeus- ja häiriötilanteissa,

Palveluntuottajan kanssa laadituissa sopimuksissa kuvataan muun muassa sopimusvalvonnan (omavalvonta, hyvinvointialueen toteuttama valvonta) sisältö, menettelytavat sopimusrikkotilanteissa sekä varautumismenettelyt ja toiminnan jatkuvuuden hallinta häiriö- ja poikkeustilanteissa. Sopimusten on oltava niin teksti- kuin ulkoasultaan sellaisia, että palveluntuottajaan kohdistuvat vaatimukset on kuvattu ymmärrettävällä tavalla. Tärkeä tapa toteuttaa sopimusvalvontaa on myös toimialojen aktiivinen sopimusjohtaminen ja palveluntuottajien kanssa käymä säännöllinen vuoropuhelu muutenkin kuin ongelmien ilmetessä. Sopimusohjauksessa pyritään tarkkuuteen ja selkeyteen. Kiinnitetään huomiota siihen, että sopimusehdot mahdollistavat valvonnan toteuttamisen helposti.

Omavalvonnalla varmistetaan, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja yksityiseltä palveluntuottajalta hankittaessa on huomioitu seuraavat seikat:

- Yhdenvertaisuuden toteutuminen
- Palveluiden hankkiminen ei vaaranna järjestämisvastuun toteutumista.
- Yksityiseltä tuottajalta ei hankita palvelua, johon sisältyy julkisen vallan käyttöä
- Vastuu palveluntarpeen arvioinnista säilyy hyvinvointialueella

(Valvira ja AVI 2022. Kuntien ja hyvinvointialueiden on noudatettava lakia julkisten hallintotehtävien ulkoistamisissa. Ohje. Dnro V/1193/2022 1.4.2022.).

7. Palvelujen saatavuus ja jatkuvuus

Hyvinvointialueen on turvattava järjestämisvastuullaan olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuus ja saavutettavuus. Palveluiden saatavuudella tarkoitetaan tilaa, jossa asiakkaan tarpeita vastaavia sosiaali- ja terveystalvueluita on riittävästi tarjolla ja jossa palvelut ovat oikea-aikaisesti käytettävissä. Vastaavasti saavutettavuudella tarkoitetaan palveluiden sopimista käyttäjille, ja niiden saatavilla oloa riippumatta asiakkaan toimintakyvystä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden jatkuvuudella tarkoitetaan hoidon jatkuvuutta (asiakasnäkökulma) ja palveluiden jatkuvuutta (henkilöstö näkökulma).

Omavalvonnalla hyvinvointialue varmistaa, että suunniteltu ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto on sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaista kuin asiakkaiden tarve edellyttää ([Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 4§](#), STM: [Sosiaalipalvelujen saatavuus](#), THL: [Sosiaali- ja terveystalvuelujen saatavuuden parantaminen, mukaan lukien mielenterveys- ja päihdepalvelut](#)). Omavalvonnalla taataan se, että itse tuotetut ja ostopalveluna hankitut palvelut on kuvattu, ja että niiden toteutumista seurataan yhdenvertaisin perustein. Yksityisiltä palveluntuottajilta hankittujen palvelujen seuranta tapahtuu hyvinvointialueen ja palveluntuottajan välisen sopimuksen kautta.

Hyvinvointialue seuraa tuottamiensa palvelujen laissa säädettyjen määräaikojen toteutumista kiireellisen ja kiireettömän palveluntarpeen osalta ja julkaisee odotusaikoja koskevat tiedot voimassa olevien säädösten mukaisesti. (Terveydenhuoltolaki 55 §, Sosiaalihuoltolaki 33 § ja muu sosiaalipalveluja koskeva lainsäädäntö). Kukin toimi- ja tulosalue seuraa palveluidensa saatavuutta ja saavutettavuutta tarkoituksenmukaisesti ja säännöllisesti. Hoidon saatavuutta ja odotusaikojen tilannetta voi tarkastella [Pohjanmaan hyvinvointialueen verkkosivuilta](#).

THL:llä on terveydenhuoltolakiin perustuva oikeus kerätä tietoja suomalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä palvelujärjestelmän toimivuudesta. Sosiaali- ja terveystalvuelujen ja pelastustoimen järjestämisvastuun siirtyessä hyvinvointialueille, niille siirtyy myös vastuu tietojen toimittamisesta THL:lle

kansalliseen tilastointiin. Tietojen toimittamiseen liittyvät ohjeet ja tietojenkeruun aikataulut löytyvät [THL:n Tiedonhallinta sosiaali- ja terveysalalla sivustolta](#).

Sosiaalihuollon tiedonkeruusiin tulee jatkossakin toimittaa myös asiakkaan kotikuntaan perustuvia tietoja, vaikka palveluiden järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille. Vuoden 2022 toiminnan osalta tiedot toimitetaan kunnittain kuten aiemminkin. Vuoden 2023 toimintaa kuvaavat asiakastiedotkin tullaan pääsääntöisesti pyytämään kotikunnittain eroteltuna. Tarkemmat päätökset kunkin tiedonkeruiden jatkosta annetaan alkuvuoteen 2023 mennessä.

Terveydenhuoltoa koskevien tietojen toimitus jatkuu pääsääntöisesti samaan tapaan kuin aiemminkin eli terveydenhuollon hoitoilmoitusjärjestelmän ja lisääntymisterveyteen liittyvien erillisrekistereiden kautta.

7.1 Valmiussuunnitelma ja varautuminen

Valmiussuunnitelmilla sekä muilla ennakoivilla toimenpiteillä yhteistyössä alueen kuntien ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueen muiden hyvinvointialueiden kanssa varaudutaan häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Hyvinvointialueen ja toimialueiden (ja tulosalueiden) tulee suunnitelmallisella varautumisella ja omavalvonnalla varmistaa palveluidensa asiakas- ja potilasturvallisuus myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Varautumisessa varmistetaan palvelujen jatkuvuuden turvaaminen myös yksityisiltä palveluntuottajilta hankittujen palvelujen osalta. ([Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 50 §](#)).

Valmiussuunnitelmat eivät ole julkisia asiakirjoja. Valmiussuunnitelma tallennetaan hyvinvointialueen sisäiseen asiakirjanhallintajärjestelmään ja muihin organisaation ohjeistamiin tallennuspaikkoihin.

8. Palveluiden turvallisuus ja laatu

Hyvinvointialueella asiakasturvallisuus on yhteinen asia. Se edellyttää johdon ja koko henkilökunnan sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Tavoitteena on toiminnan jatkuva kehittäminen ja toiminnan riskien säännöllinen arviointi, jotta estettävissä olevia prosessin poikkeamasta johtuvia haittoja ei tapahdu yhdellekään asiakkaalle. Hyvän palvelun ja hoidon lopputuloksena on saamaansa hoitoon, palveluun ja kohteluun tyytyväinen ihminen.

Turvallisuuspolitiikan toteuttaminen edellyttää hyvinvointialueen kaikilta tasoilla systemaattista työtä, joka tukee laadukkaan ja turvallisen palvelun kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä toimintatapojen kehittämistä. Organisaation johdon vastuulla on toiminnan suunnittelu, seuranta, toimintalinjaukset ja resursointi.

Hyvinvointialueen ja toimialueiden (ja tulosalueiden) tulee seurata omavalvonnallaan palveluidensa asiakas- ja potilasturvallisuutta sekä laatua säännöllisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Seurannassa tulee huomioida sosiaali- ja terveystalviuihin sovellettavat lakisääteiset laatu- ja turvallisuusvaatimukset. Omavalvontasuunnitelmissa on kuvattava, miten asiakkaiden saaman palvelun laatua ja palvelun yhdenvertaisuutta seurataan asiakkaiden palvelusuunnitelmien toteutumisen seurannalla. Turvallinen ja hyvä palvelu toteutetaan oikein ja oikeaan aikaan. Siinä hyödynnetään olemassa olevia voimavaroja parhaalla mahdollisella tavalla. Yhteistyö ja tiedonkulku palveluun ja hoitoon osallistuvien tahojen, asiakkaiden ja läheisten välillä on saumatonta.

Laatujärjestelmä tukee turvallisuusjohtamisjärjestelmää. Laatujärjestelmän avulla valvotaan turvallisuusjohtamisjärjestelmän toteuttamista ja siihen liittyvien vaatimusten noudattamista organisaatiossa. Pohjanmaan hyvinvointialueella käytetään Sosiaali- ja terveystalviuiden laatuohjelmaa (SHQS) laatujärjestelmän viitekehystenä. Itsearviointit, sisäiset auditointit ja ylläpitoauditointi tehdään vuosittain ja sertifikaatin uusinta kolmen vuoden välein. Näiden menettelyiden avulla varmistetaan ja arvioidaan myös asiakasturvallisuussuunnitelman toteutuminen käytännössä. Laatujärjestelmään liittyvät itsearviointit ja auditointit toteutetaan sähköisellä alustalla Laatuportissa.

Hyvinvointialueen toiminnassa korostuu asiakkaan palvelutarpeen arviointiin perustuva suunnitelmallinen työskentely, asiakkaan kokonaistilanteen ymmärtäminen, ja sen pohjalta toiminnan suunnittelu, asiakkaan itsemääräämisoikeus ja osallistuminen läpi asiakasprosessin sekä hyvän hallinnon periaatteet. Asiakasta hoidetaan ja asiakkaalle annetaan/järjestetään palvelua yhteisymmärryksessä hänen kanssaan, hänen yksilölliset tarpeensa ja toiveensa huomioiden. Palvelun, hoivaan ja hoitoon liittyvä laatu-tieto julkaistaan vuosittain laaturaportissa, ja se löytyy hallituksen kokouksen liitetiedostona sekä intran aineistopankista.

8.1 Omavalvontasuunnitelma

Julkisen ja yksityisen sosiaalihoillon palveluntuottajan on laadittava toiminnan asianmukaisuuden varmistamiseksi kirjallinen omavalvontasuunnitelma, joka kattaa kaikki palveluntuottajan sosiaalipalvelut ja 5 § :n 2 momentissa tarkoitettut palvelukokonaisuudet. ([Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011 6 §](#)). Uuden palveluntuottajan on laadittava omavalvontasuunnitelma kuuden kuukauden sisällä uuden yksikön toiminnan aloittamisesta. Omavalvontasuunnitelma tulee laatia toimintayksikön johdon ja henkilökunnan yhteistyönä, jotta omavalvonnasta tulee osa arkityötä ja myös henkilökunta oppii arvioimaan omaa toimintaansa. Omavalvontasuunnitelma tulee olla julkisesti näkyvillä, ja sen toteutumista on seurattava. (Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011).

Omavalvontasuunnitelma on kirjallinen asiakirja, johon on kirjattu kaikki ne keskeiset toimenpiteet, joilla palveluntuottaja itse valvoo toimintayksikköään, henkilökunnan toimintaa sekä tuottamiensa palvelujen laatua. Omavalvonnan asiakirjoja muodostuu kaikista niistä toiminta- ja menettelyohjeista, joita laaditaan yhtenäisen käytännön toteuttamiseksi kaikissa palveluketjun vaiheissa. Omavalvontasuunnitelma on palvelujen laadun ja kehittämisen päivittäinen työväline.

Omanvalvonnan avulla asiakkaan palveluissa esiintyvät epäkohdat ja palvelun onnistumisen kannalta epävarmat ja riskiä aiheuttavat tilanteet pystytään tunnistamaan, ehkäisemään ja korjaamaan. Omavalvonta perustuu yksikössä toteutettavaan jatkuvaan riskienhallintaan, jossa palveluprosesseja arvioidaan laadun ja asiakasturvallisuuden näkökulmasta. Tarkoituksena on ennaltaehkäistä riskien toteutuminen ja reagoida havaittuihin kriittisiin työvaiheisiin tai kehittämistä vaativiin asioihin suunnitelmallisesti ja nopeasti. Omavalvonta on järjestelmällistä asiakas ja potilasturvallisuustyötä, joka lähtee yksittäisen työntekijän velvollisuudesta tehdä työtä niin, että palvelussa yhteisesti sovitut toimintatavat ja käytännöt toteutuvat.

Omavalvonta voidaan jäsentää kolmelle eri tasolle: ammattihenkilöiden henkilökohtainen itseensä kohdentuvaan omavalvontaan, palveluntuottajien ja järjestämisvastuussa olevien hyvinvointialueiden omavalvontaan.

Pohjanmaan hyvinvointialueen omavalvontasuunnitelma -mallipohjan laadintatyön koordinoinnista vastaa laadun ja valvonnan yksikkö. Omavalvontasuunnitelman sisältö perustuu Valviran määräykseen 1/2014: Dnro 3344/05.00.00.01/2014 ([Yksityisten sosiaalipalvelujen ja julkisten vanhuspalvelujen omavalvontasuunnitelman sisältöä, laatimista ja seuranta koskeva määräys](#)). Valvira julkaisee päivitetyn omavalvontasuunnitelman pohjan loppuvuoden 2022 aikana. Omavalvontasuunnitelmapohja tarkistetaan ja päivitetään kerran vuodessa sekä aina tarvittaessa muutosten myötä. Omavalvontasuunnitelma -pohjan hyväksyy hyvinvointialueen hallinnollinen johtoryhmä.

Ajan tasalla oleva omavalvontasuunnitelma pidetään julkisesti esillä yksikössä ja Pohjanmaan hyvinvointialueen verkkosivuilla: <https://pohjanmaanhyvinvointi.fi/> siten, että asiakkaat, omaiset ja omavalvonnasta kiinnostuneet voivat helposti ja ilman erillistä pyyntöä tutustua siihen. Toimintayksikköjen omavalvontasuunnitelmat tallennetaan lisäksi hyvinvointialueen sisäiseen asiakirjanhallintajärjestelmään ja muihin organisaation ohjeistamiin tallennuspaikkoihin. Omavalvonnan asiakirjoja on säilytettävä vähintään seitsemän (7) vuotta.

8.2 Laadunhallinnan ja asiakas- ja potilasturvallisuuden suunnitelma

Julkisen terveydenhuollon toimintayksikön on laadittava suunnitelma laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta. Suunnitelmassa on otettava huomioon potilasturvallisuuden edistäminen yhteistyössä sosiaalihuollon palvelujen kanssa ([Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 8§](#)).

Pohjanmaan hyvinvointialue käyttää 40§:ssä pykälässä mainitun laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosuunnitelmasta nimeä laadunhallinnan ja asiakas- ja potilasturvallisuuden suunnitelma.

Pohjanmaan hyvinvointialueen laadunhallinnan ja asiakas- ja potilasturvallisuuden vuodelle 2023 laaditun suunnitelman tavoitteena on tukea sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä arjen työssä laadukkaan ja turvallisen hoidon ja palvelujen toteutuksessa ja kehittämisessä hyvinvointialueen palveluissa. Suunnitelma pohjautuu hyvinvointialueen strategiaan, [kansalliseen asiakas- ja potilasturvallisuusstrategiaan ja sen toimeenpanosuunnitelmaan 2022–2026](#), kansallisiin säädöksiin, laatu-, asiakas- ja potilasturvallisuutta käsitteleviin ohjeisiin ja suosituksiin sekä sisäisiin ohjeisiin ja periaatteisiin.

Hyvinvointialueen arvojen eli ”ihmiseltä ihmiselle”, ”eteenpäin katsova” ja ”tasa-arvoinen kohtelu” tulee näkyä organisaation ja työntekijöiden päivittäisessä toiminnassa ja sen johtamisessa. Hallituksen hyväksymässä strategiassa painotetaan ihmisten saatavilla olevia turvallisia, sujuvia, vaikuttavia ja kaksikielisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Palvelut tuotetaan yhdistetyssä organisaatiossa taloudellisesti ja tehokkaasti ammattitaitoisen ja innovatiivisen henkilöstön toimesta. Toiminnassa huomioidaan henkilöstön hyvinvointi ja riittävät toimintaedellytykset hyvän palvelun tuottamisessa.

Pohjanmaan hyvinvointialueen laadunhallinnan ja asiakas- ja potilasturvallisuuden suunnitelman laadintatyötä koordinoi laadun ja valvonnan yksikkö. Suunnitelma päivitetään vuosittain. Laadunhallinnan ja asiakas- ja potilasturvallisuuden suunnitelman hyväksyy hyvinvointialueen hallinnollinen johtoryhmä, ja se viedään aluehallitukselle tiedoksi. Suunnitelma löytyy Pohjanmaan hyvinvointialueen verkkosivuilta: <https://pohjanmaanhyvinvointi.fi/> ja hyvinvointialueen intranet -sivuilta.

8.3 Henkilöstö

Hyvinvointialueen ja toimialueiden (ja tulosalueiden) tulee seurata omavalvonnallaan henkilöstön riittävyttä, osaamista, osaamisen kehittämistä, toimintakykyä ja työhyvinvointia. Seuranta toteutetaan siten, että siinä huomioidaan henkilöstön osaamisen ja toimintakyvyn merkitys hyvinvointialueen järjestämisvastuun kantamiseen kuin myös henkilöstöhyvinvoinnin ja -tyytyväisyyden merkitys hyvinvointialueen keskeisille strategisille tavoitteille.

Henkilöstörakenteessa ja kelpoisuuksissa seurataan lakien: [Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä](#) (817/2015) ja [Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstä](#) (559/1994) sekä niihin liittyvien asetusten säädöksiä. Lisäksi huomioidaan se, mitä [terveydenhuoltolaissa](#) (1326/2010), [sosiaalihuoltolaissa](#) (1301/2014) ja [vanhuspalvelulaissa](#) (980/2012) on säädetty ja niin sanotussa [Neuvola-asetuksessa](#) (Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011) sekä [oppilas- ja oppilashuoltolaissa](#) (1287/2013) ohjeistettu henkilöstömitoituksesta ja vastuunjaosta.

Osaamisen kehittämisestä, ja sen seurannasta määritellään osaamisen kehittämisen suunnitelmassa. Toimintakyvyn seuranta lähtee esimiestasolta. Organisaatiossa on muun muassa aktiivisen tuen suunnitelma ja päihdeohjelma, joita toteutetaan yhdessä työterveyshuollon kanssa.

Henkilöstötyytyväisyyttä seurataan kahdesti vuodessa henkilöstön suosittelumittaustutkimuksella (NPS). Henkilöstön hyvinvointia seurataan kahden vuoden välein koko henkilöstölle suunnatulla Työterveyslaitoksen kyselytutkimuksella. Henkilöstöressurssin riittävyyttä ja kohdentumista seurataan säännöllisesti toimialojen tilannekatsauksissa ja organisaatiotasolla osavuosikatsausten yhteydessä.

Vuokratyövoiman ja yksityiseltä palveluntuottajalta hankittavan työvoiman käytöstä säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (13 §). Hyvinvointialue järjestää palvelut lähtökohtaisesti omana tuotantona, mutta erityistilanteissa käytetään vuokratyövoimaa tai ulkopuolisia palveluntuottajia lakisääteisten velvoitteiden toteuttamiseksi. Erityistä osaamista vaativissa palveluissa voidaan turvautua ulkopuoliseen osaamiseen.

8.4 Lääkehoitosuunnitelma

Toiminta- ja työyksikössä lääkehoito perustuu lääkehoitosuunnitelmaan. Se on osa terveydenhuoltolain laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanon suunnitelmaa. Myös sosiaalihuollon yksiköissä lääkehoitosuunnitelma on olennainen osa yksiköiden omavalvontasuunnitelmaa ja kuuluu myös osaksi varhaiskasvatus- ja opiskeluhuoltosuunnitelmia. Lähtökohtana on, että lääkehoitosuunnitelma tulee olla kaikissa, myös sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisissa työyksiköissä, jotka toteuttavat lääkehoitoa. Lääkehoitosuunnitelma on keskeinen osa lääkehoitoon osallistuvien henkilöiden perehdytystä sekä lääkehoidon laadun ja turvallisuuden varmistamista. ([STM 2021. Turvallinen lääkehoito: Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen](#)).

Pohjanmaan hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelman mallipohjan laadintatyön koordinoinnista vastaa lääkitysturvallisuuskoordinaattori. Pohja tarkistetaan/päivitetään kerran vuodessa ja aina tarvittaessa muutosten myötä. [Lääkehoitosuunnitelman pohjan](#) hyväksyy Turvallinen lääkehoito -ohjausryhmä, ja se

on löydettävissä hyvinvointialueen intranet -sivustolta. Pohja perustuu STM 2021 Turvallinen lääkehoito -oppaan liitteeseen 6. Pohjanmaan hyvinvointialueen Turvallinen lääkehoito -opas ohjaa työyksiköitä lääkehoitosuunnitelman laatimisessa ja sisältää yhteisiä linjauksia mm. lääkehoidon osaamisen varmistamisesta sekä lääkehoidon riskienhallintakeinoista.

Toimintayksikköjen lääkehoitosuunnitelmat eivät ole julkisia asiakirjoja. Lääkehoitosuunnitelmat tallennetaan hyvinvointialueen sisäiseen asiakirjanhallintajärjestelmään ja muihin organisaation ohjeistamiin tallennuspaikkoihin. Lääkehoitosuunnitelmat laaditaan työyksiköissä moniammatillisesti ja sen allekirjoittaa delegointilistan mukainen vastuulääkäri.

8.5 Tietoturvasuunnitelma

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden antajan on laadittava tietoturvasuunnitelma. Tietoturvasuunnitelma kuvaa sosiaali- ja terveystietojen tuottajan tietoturva- ja tietosuojakäytäntöjä, ja sitä miten palveluntuottaja järjestää tietoturvan ja tietosuojan omavalvonnan. Tietoturvasuunnitelmasta tulee selvittää, miten palveluntuottaja täyttää asiakas- ja potilastietojen ja tietojärjestelmien käsittelyyn liittyvät lain (784/2021) 27 §:n vaatimukset. ([Tietoturvasuunnitelmat - THL, Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 784/2021](#)).

THL:n on antanut määräyksen tietoturvasuunnitelmaan sisällytettävistä selvityksistä ja vaatimuksista ([Määräys 3/2021 thl/4309/4.09.00/2021](#)). Pohjanmaan hyvinvointialueen valmisteilla oleva tietoturvasuunnitelma laaditaan THL:n antamien määräysten mukaisesti. Tietoturvasuunnitelmassa kuvataan muun muassa se, miten tietojärjestelmiä käyttävien henkilöiden koulutus ja osaaminen, käyttöohjeiden saatavuus sekä järjestelmien ylläpito ja päivitys varmistetaan.

Pohjanmaan hyvinvointialueen tietoturvasuunnitelman ja suunnitelman mallipohjan laadintatyön koordinoinnista vastaa tietohallintojohtaja. Tietoturvasuunnitelma ja mallipohja tarkistetaan/päivitetään kerran vuodessa ja aina tarvittaessa muutosten myötä. Tietoturvasuunnitelman ja mallipohjan hyväksyy ICT-ohjausryhmä. Tietoturvasuunnitelma ei ole julkinen asiakirja. Tietoturvasuunnitelma tallennetaan hyvinvointialueen sisäiseen asiakirjanhallintajärjestelmään ja muihin organisaation ohjeistamiin tallennuspaikkoihin.

8.6 Riskienhallinta

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa, ja sen avulla systemaattisesti tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä. Riskiarviointia tehdään sekä yksilötasolla päivittäisessä työssä, että johtajien päätöksenteossa. Päivittäisessä toiminnassa riskejä punnitaan jatkuvasti, mutta vähintään kerran vuodessa tehdään järjestelmällinen riskienarviointi yksikössä.

Toimialajohtajien tulee koostaa säännöllisin väliajoin oma toimialakohtainen riskiarvionsa, jotka toimivat pohjana koko organisaation toiminnan merkittävimpien riskien määrittelyssä. Tämä niin sanottu ylimmän tason riskinäkömä annetaan hallitukselle tiedoksi kaksi (2) kertaa vuodessa.

Riskienhallinta koostuu riskien tunnistamisesta, niiden analysoinnista ja riskeihin reagoimisesta. Tavoitteena on minimoida tunnistettujen riskien haitalliset vaikutukset strategiaan ja operatiivisiin riskeihin. Lisäksi tulee pyrkiä varautumaan ennakoimattomiin riskeihin. Ennakoiva riskien arviointi on osa jatkuvaa toiminnan kehittämistä sekä yksikkö-, alue- että organisaatiotasolla. Johto ja/tai yksikön esihenkilön vastuulla on päättää, mitkä riskit ovat hyväksyttäviä ja mitä toimenpiteitä vaaditaan riskien saattamiseksi hyväksyttävälle tasolle.

Keskeisiä riskejä sosiaali- ja terveydenhuollossa hyvinvointialueen aloittaessa ovat esimerkiksi osaavan henkilökunnan saatavuus, henkilöstömitoituksen toteutuminen ja palvelujen saatavuus ympärivuorokautisesti sekä niiden alueellinen tasapuolisuus sekä yhdenvertainen toteutuminen.

Pohjanmaan hyvinvointialueen riskienhallinnan periaatteet ja riskienhallintasuunnitelma julkaistaan alkuvuodesta 2023 hallituksen kokouksen liitetiedostona sekä Pohjanmaan hyvinvointialueen intranetsivuilla.

8.7 Havaittujen puutteiden korjaaminen

Palvelujen saatavuudessa, jatkuvuudessa, turvallisuudessa ja laadussa sekä asiakkaiden yhdenvertaisuudessa havaittujen puutteiden korjaamisesta vastaa palvelutuotannosta vastuussa oleva tulosityksikkö ja toimiala. Kunkin palveluntuottajan on kuvattava omavalvontasuunnitelmassaan tai laadunhallinnan ja asiakas- ja potilasturvallisuuden suunnitelmassa poikkeamailmoitusten kerääminen, analysointi, raportointi sekä havaittujen puutteiden korjaamisen menettelyt.

Hyvinvointialue seuraa säännöllisesti asiakas- ja potilasturvallisuutta poikkeamailmoitusten kautta vaaratapahtumailmoituksista. Palveluntuottajan tulee korjata vaaratapahtuma- ja poikkeamailmoitusten (Haipro -ilmoitus) perusteella havaitut epäkohdat mahdollisimman pian turvatakseen turvallisen hyvän hoidon, hoivan ja huolenpidon toteutumisen. Palveluntuottajan tulee varmistaa, että [sosiaalihuoltolaissa](#) (1301/2014) tulevassa sosiaali- ja terveydenhuollon [valvontalaissa](#) (STM 2022) sekä [laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä](#) (559/1994) olevat säädökset henkilökunnan ilmoitusvelvollisuudesta (SPro -ilmoitus) on kuvattu omavalvonta- ja laadunhallinnan ja asiakas- ja potilasturvallisuuden suunnitelmissa.

Omavalvontasuunnitelmassa sekä laadunhallinnan ja asiakas- ja potilasturvallisuuden suunnitelmassa kuvataan, miten potilaan ja asiakkaan oikeuksiin kuuluviin muistutuksiin ja kanteluihin palvelujen toteutumisesta vastataan ja miten potilas- ja sosiaaliasiamiestoiminnan kautta edistetään asiakkaiden oikeuksien toteutumista. Edellä mainituissa suunnitelmissa kuvataan, miten asiakkaiden, potilaiden sekä heidän omaistensa ja läheistensä kokemuksia seurataan. Potilas- ja sosiaaliasiamies seuraavat asiakkaiden oikeuksien toteutumista aktiivisesti.

Jos yksityisen palveluntuottajan tai tämän alihankkijan toiminnassa ilmenee epäkohtia tai puutteita, hyvinvointialue ohjaa yksityistä palveluntuottajaa tai tarvittaessa pyytää yksityiseltä palveluntuottajalta ja tämän alihankkijalta asiasta selvitystä määräaikaan mennessä. Epäkohtien tai puutteiden ilmettyä hyvinvointialue vaatii niiden korjaamista määräajassa. Jos on kyse asiakas- tai potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantavista epäkohdista tai puutteista, hyvinvointialue vaatii niiden välitöntä korjaamista. Mikäli yksityinen palveluntuottaja tai tämän alihankkija ei korjaa esille tulleita puutteita tai epäkohtia hyvinvointialueen asettamassa määräajassa, hyvinvointialueen tulee tarvittaessa ryhtyä 15 §:ssä tarkoitetun sopimuksen mukaisiin toimenpiteisiin korvauksen alentamiseksi tai sen maksamisesta pidättymiseksi. Jos rikkomukset ovat luonteeltaan olennaisia tai toistuvia, hyvinvointialueen on ryhdyttävä toimenpiteisiin sopimuksen irtisanomiseksi tai purkamiseksi. ([Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 15§, 41§](#)).

Palveluntuottajalla on velvollisuus ilmoittaa välittömästi hyvinvointialueelle ja valvontaviranomaiselle palveluntuottajan omassa tai tämän alihankkijan toiminnassa ilmenneet asiakas- ja potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantaneet epäkohdat. Asiakas- ja potilasturvallisuutta vakavasti vaarantaneet tapahtumat, vahingot tai vaaratilanteet sekä muut vakavat puutteet tulee palveluntuottajan ilmoittaa hyvinvointialueelle ja valvontaviranomaiselle varsinkin, jos palveluntuottaja ei ole kyennyt tai ei kykene korjaamaan näitä puutteita omavalvonnallisin keinoin. Palveluntuottajien on kuvattava omavalvontasuunnitelmassaan konkreettisesti, miten havaitut epäkohdat korjataan.

Toimintamenettelyt yksityisten palveluntuottajien palvelusetelillä tuottamien palveluiden laadun, toiminnan ja turvallisuuden poikkeamien yhteydessä on kuvattu hyvinvointialueen palvelusetelien soveltamisohjeessa ([Palvelusetelit - Yleinen soveltamisohje](#)). Palveluntuottajan kanssa laadituissa sopimuksissa on kuvattu menettelytavat koskien sopimusrikkotilanteita, varautumismenettelyitä ja toiminnan jatkuvuutta häiriö- ja poikkeustilanteissa.

9. Palvelutuotannon valvonta

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonnassa korostuu palveluntuottajan oma vastuu toiminnan asianmukaisuudesta ja tuottamiensa palvelujen laadusta sekä asiakas- ja potilasturvallisuudesta. Pohjanmaan hyvinvointialueella palvelutuotannon omavalvonnan toteutumista, palveluiden laatua ja turvallisuutta valvoo laadun ja valvonnan yksikkö. Hyvinvointialueesta annetun lain ([Laki hyvinvointialueesta 611/2021](#)) 10 §:ssä säädetään hyvinvointialueen velvollisuudesta jatkuvasti ohjata ja valvoa sen järjestämisvastuulle kuuluvaa palvelutuotantoa, oikeudesta saada maksutta yksityiseltä palveluntuottajalta ja tämän alihankkijalta valvonnan toteuttamista varten välttämättömät tiedot ja selvitykset määräajassa sekä oikeudesta tarkastaa yksityisen palveluntuottajan ja tämän alihankkijan tiloja ja laitteita. Tarkastusoikeutta ei ole kuitenkaan pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin, ellei tarkastaminen ole välttämätöntä asiakkaan aseman ja oikeuksien sekä asianmukaisten palvelujen turvaamiseksi. Tarkastukseen sovelletaan muutoin, mitä [hallintolain](#) (434/2003) 39 §:ssä säädetään. (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 10 §).

Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan omavalvonnasta ja viranomaisvalvonnasta säädetään [sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä](#) annetun lain (612/2021) luvussa 6. Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on järjestämislain 40 §:n mukaisesti varmistettava omavalvonnalla toimintansa ja tehtäviensä lainmukainen hoitaminen ja tekemiensä sopimusten noudattaminen. Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on omavalvonnassaan varmistettava palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus. Tehtävien ja palvelujen omavalvonta on toteutettava osana niiden järjestämistä ja tuottamista.

Hyvinvointialueen tehtävänä on varmistaa, että sen järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja tuottavalla muulla palveluntuottajalla on riittävät ammatilliset, toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset huolehtia palveluiden tuottamisesta. Hyvinvointialueen tulee lisäksi sisällyttää hallintosääntönsä ja yksityisten palveluntuottajien kanssa tehtäviin sopimukseen hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteuttamiseksi tarvittavat määräykset. Yksityisen palveluntuottajan, jolta hyvinvointialue hankkii palveluja (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021) 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla, on täytettävä [yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa](#) (152/1990) ja [yksityisistä sosiaalipalveluista annetussa laissa](#) (922/2011) säädetyt edellytykset.

9.1 Valvonnan tarkoitus

Valvonnan tarkoituksena on varmistaa palveluntuottajan omavalvonnan toteutuminen ja palveluiden sopimuksenmukainen laatu. Valvonnassa korostuu palveluntuottajan oma vastuu toimintansa asianmukaisuudesta, palvelujen laadusta ja asiakas- ja potilasturvallisuudesta sekä omavalvonnan seurannasta.

Valvonta ja omavalvonnan ohjaus on yhdenvertaista riippumatta siitä, onko kyseessä hyvinvointialueen oma palveluntuottaja/toimintayksikkö tai yksityinen palveluntuottaja. Palvelutuotannon valvonta painottuu omavalvontaan, sen ohjaamiseen ja tukemiseen. Valvonnan kokonaisvastuu tulee määritellä myös hyvinvointialueen hallintosäännössä. Valvonta kohdistuu sekä sosiaali- että terveydenhuoltoon, ja sen tulee olla oikein kohdennettua ja oikeasuhteista. Valvonta perustuu palvelutapahtuman riskinarviointiin, jossa keskeistä on asiakas- ja potilasturvallisuus.

Tarkemmista valvontaa ohjaavista periaatteista sekä valvontavastuunjaosta säädetään valmisteilla olevassa sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaissa. Lain arvioitu voimaantuloaika on 1.1.2024. Valvontalaki tulee olemaan niin sanottu valvonnan yleislaki, ja se sisältäisi sekä palvelunjärjestäjän että palveluntuottajan valvontaa koskevat ja velvoittavat säännökset.

9.2 Valvonnan kohteet, painopistealueet ja valvonnan eri muodot

Valvonta kohdistuu muun muassa hoidon, hoivan ja palvelujen laatuun ja saatavuuteen, asiakkaan/potilaan oikeuksiin liittyviin kysymyksiin, asiakas- ja potilastietojen kirjaamisen ja käsittelyn asianmukaisuuteen tai esimerkiksi lääkehoidon toteutukseen yksikössä. Valvontaan kuuluu myös tilojen, laitteiden, välineiden ja tietojärjestelmien asianmukaisuuden varmistaminen.

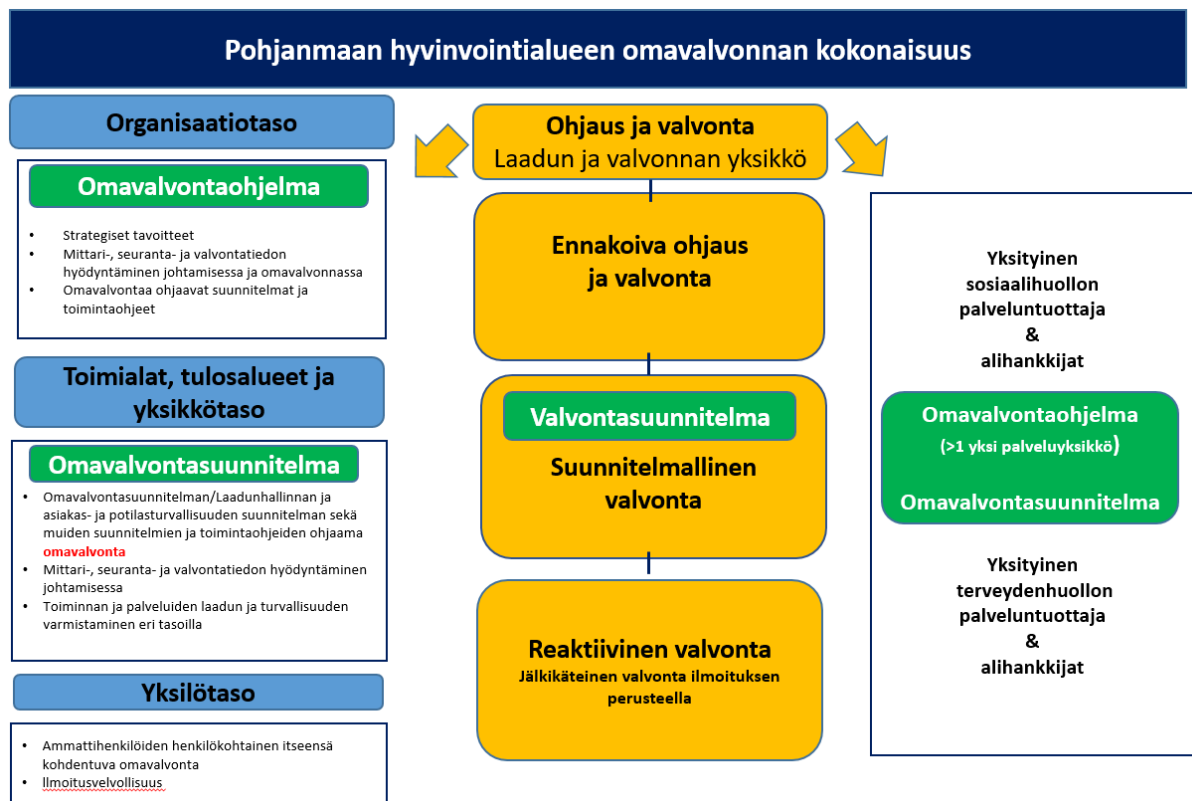
Laadun ja valvonnan yksikön valvova viranomainen toteuttaa ennakollista valvontaa ja ohjausta, suunnitelmallista valvontaa ja reaktiivista eli jälkikäteistä valvontaa sekä sopimusvalvontaa. Ennakoiva valvonta on palvelujen tuottajan ja valvovan viranomaisen välistä vuorovaikutusta, omavalvonnan ohjausta, tiedonvälitystä, tietojen tarkastusta, toimitilojen käyttöönottotarkastusten toteuttamista, ilmoitusten käsittelyä ja lausuntojen antamista. Ennakoivan valvonnan mahdollisuudet ovat parhaat silloin kun toimintayksiköt itse seuraavat aktiivisesti prosessejaan ja palvelujensa laatua, tunnistavat laatua uhkaavat riskit jo ennakoita ja toimivat nopeasti niiden poistamiseksi tai mahdollisten haittojen minimoimiseksi. Valvontaan liittyvällä ohjauksella ja neuvonnalla varmistetaan asiakkaiden perusoikeuksien toteutuminen. Ohjauksen avulla tuetaan yksikköä kehittämään toimintaansa niin, että se on lainmukaista ja se täyttää asiakas- ja potilasturvallisuuden vaatimukset. Samalla varmistetaan omavalvonnan toteutuminen ja se, että toiminta täyttää sopimuksen edellyttämät vaatimukset.

Suunnitelmallinen valvonta perustuu valvontasuunnitelmaan, jossa on määritelty ohjauksen ja valvonnan vuosittaiset painopistealueet ja kohteet. Viranomaisvalvonnan keskeiset painopisteet määritellään sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa ([Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelma 2020-2023.](#)) Valtakunnallisen valvontaohjelman lisäksi hyvinvointialue asettaa alueelleen vuosittain vaihtuvia valvonnan painopistealueita ja -teemoja,

jotka ovat nousseet esille esimerkiksi toteutetuissa valvonnoissa, vaaratapahtuma- ja epäkohtailmoituksissa tai valvontaviranomaisen (AVI, Valvira) esille nostamissa valvontahavainnoissa. Valvonta kohdistetaan suunnitelman ohjaamana ja riskiperusteisesti etenkin sinne, missä hyvinvointialueen, toimialojen, valvovan viranomaisen ja valvontaviranomaisten havaintojen mukaan on palvelujen saatavuudessa, laadussa tai oikea-aikaisuudessa suurimmat puutteet. Valvottavien kohteiden valvontahistoria on olennainen osa riskiperusteisen valvonnan kohdentamista. Jälkikäteen tapahtuva reaktiivinen valvonta käynnistyy esimerkiksi huoli- tai epäkohtailmoitusten, vaaratapahtumien tai aluehallintovirastolta tai Valviralta tulleiden tarkastus- ja selvityspyyntöjen pohjalta.

Alla olevassa kuvassa 3. kuvataan Pohjanmaan hyvinvointialueen omavalvonnan kokonaisuutta ja valvonnan eri muotoja.

Kuvio 3. Pohjanmaan hyvinvointialueen omavalvonnan kokonaisuus

9.3 Valvontaa tekevä henkilöstö ja valvonnan laatuvaatimukset

Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden laadun, turvallisuuden ja omavalvonnan toteutumisen valvonnasta vastaa keskitetysti laadun ja valvonnan yksikkö. Valvontaa

tekevät valvontatyöhön koulutetut ja erikoistuneet henkilöt: valvonnan päällikkö ja neljä tarkastajaa. Valvontatyötä tekeville henkilöillä on joko /tai sekä että sosiaali- tai terveydenhuollon ammattipätevyys, korkeakoulututkinto ja pitkä työkokemus alalta.

Valvonta/tarkastuskäyntien toteutukseen osallistuu tarkastajien lisäksi 2–3 muuta henkilöä, jotka koostuvat kyseisestä palvelusta vastaavista viranhaltijoista, esihenkilöistä, lääkäreistä tai asiantuntijoista. Vaikuttava ja laadukas valvonta edellyttää aktiivista ja avointa yhteistyötä palveluntuottajien, hyvinvointialueen ja eri valvontaviranomaisten kuten aluehallintoviraston, Valviran, Fimean sekä muiden hyvinvointialueiden sote-valvojien välillä.

Hyvin suunniteltu ja ennakoiva järjestäjän toteuttama valvontakäynti sote-palveluntuottajan omavalvonnan toteutumisen arvioimiseksi on laadukkaan valvontaprosessin perusta. Suunnitelmallisten valvontakäyntien toteuttamisessa hyödynnetään oman ohjeistuksen lisäksi Varsinais-Suomen Ylikunnallisessa valvontakeskushankkeessa laadittuja tuotoksia, kuten laadukkaan valvontaprosessin kuvausta. Valvontaprosessissa kuvataan valvontakäynnin eri vaiheiden toteutus, menettelytavat ja käytettävissä olevat työkalut. Valvontakäyntien toteuttaminen laadukkaan valvontaprosessin, yhtenäisten tarkastuslomakkeiden ja arviointikriteerien mukaisesti varmistaa toteutetun valvonnan tasalaatuisuuden tarkastajasta riippumatta tai siitä, onko tarkastettavana hyvinvointialueen oma tai yksityisen palveluntuottajan toimintayksikkö. Myös ennakkollinen ja reaktiivinen valvonta pyritään toteuttamaan mahdollisimman yhtenäisin menettelytavoin.

9.4 Valvontaviranomaisten välinen yhteistyö

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto valvoo toimialueellaan Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen ja hyvinvointialueen järjestämistä vastuulle kuuluvien palveluiden lainmukaisuutta ja omavalvonnan toteutumista sekä antaa omavalvontaan liittyvää ohjausta. Valvira ohjaa aluehallintovirastojen toimintaa valvonnan, ja siihen liittyvän ohjauksen toimeenpanossa, yhdenmukaistamisessa ja yhteensovittamisessa.

Viranomaisten välisestä yhteistyöstä säädetään järjestämislain 44 §:ssä. Valvontaviranomaisten on toimittava yhteistyössä keskenään ja muiden viranomaisten kanssa hoitaessaan tässä laissa säädettyjä tehtäviään. Hyvinvointialueen/valvonnan tulee ilmoittaa välittömästi palveluja valvovalle valvontaviranomaiselle palveluntuottajan tai tämän alihankkijan toiminnassa ilmenneet asiakas- ja potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantavat epäkohdat ja puutteet. Vastaavasti, jos valvontaviranomainen saa valvontatoiminnassaan tiedon asiakas- ja potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantavista epäkohdista tai puutteista palveluntuottajan tai tämän alihankkijan toiminnassa, tulee

valvontaviranomaisen ilmoittaa asiasta välittömästi hyvinvointialueille, joille palveluntuottaja tuottaa palveluja. Tämän lisäksi hyvinvointialueen ja valvontaviranomaisen on lähetettävä toisilleen tiedoksi laatimansa tarkastuskertomukset, jotka koskevat hyvinvointialueelle palveluja tuottavan palveluntuottajan tai tämän alihankkijan toimintaa. ([Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021](#)).

Reaktiivisista valvontatapahtumista hyvinvointialueen valvova viranomainen käynnistää tapahtuman selvittelyt. Palveluntuottajalta pyydetään tällöin tapahtuneesta selvitys ja tarvittaessa toteutetaan valvontakäynti. Selvityksen pohjalta laaditaan selvitysyhteenveto (omavalvontailmoitus), mikä lähetetään tiedoksi Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoon. Omavalvontailmoitus sisältää palveluntuottajalle annetun ohjauksen, edellytetyt korjaustoimenpiteet, toteutuksen aikataulun ja sen vastuuhenkilöt. Vakavista asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantavista tapahtumista ilmoitetaan aluehallintovirastoon viipymättä.

[Lääkelain](#) (395/1987) piiriin kuuluvaa toimintaa valvoo Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus (Fimea) ja [säteilylaissa](#) (859/2018) tarkoitettua toimintaa valvoo Säteilyturvakeskus (STUK). Mikäli aluehallintovirasto tai Valvira on valvonnassaan havainnut lääkehuollossa asiakas- ja potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantavia puutteita tai muita epäkohtia, niistä on ilmoitettava Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle. Vastaavasti säteilyn käytössä havaituista puutteista ja epäkohdista on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle. ([Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 44§](#)). Potilasvakuutuskeskus (PVK) käsittelee potilaiden ilmoittamat terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat potilasvahinkoilmoitukset toimien sekä potilaan että hoitohenkilöstön turvana. PVK ratkaisee potilasvahinkoja koskevan lainsäädännön perusteella, onko kyseessä korvattava potilasvahinko.

9.5 Valvontasuunnitelma

Pohjanmaan hyvinvointialueella toteutettavan valvonnan periaatteet (oma palvelutuotanto, sopimuksella ostetut palvelut ja palveluseleillä järjestetyt palvelut), valvonnan toteutus, tiheys ja muodot kuvataan tarkemmin valmisteilla olevassa valvontasuunnitelmassa. Valvontasuunnitelman laadinnasta vastaa valvonnan päällikkö. Suunnitelma tarkistetaan ja päivitetään vuosittain. Valvontasuunnitelman toimeenpano-osa laaditaan ennalta määriteltyjen valvonnan painopistealueiden ohjaamina. Valvontasuunnitelman hyväksyy hyvinvointialueen hallinnollinen johtoryhmä, ja se viedään aluehallitukselle tiedoksi.

Valvontatyön suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan Sosiaali- ja terveysministeriön vuosille 2022-2026 laadittu [Asiakas- ja potilasturvaylikunnallisuusstrategian ja toimeenpanosuunnitelma](#).

Kuvio 4. Asiakas- ja potilasturvallisuus strategia ja toimeenpanosuunnitelma 2022–2026 (STM 2022).

Valvontatietoja ja -havaintoja seurataan säännöllisesti laadun ja valvonnan yksikön osa-vuosiraportoinnin myötä. Osa-vuosiraportit esitetään kolme kertaa vuodessa toiminnalliselle johtoryhmälle. Valvontatiedoista ja -havainnoista koostetaan kerran vuodessa valvontaraportti. Valvontaraportti julkaistaan hyvinvointialueen verkkosivuilla (<https://pohjanmaanhyvinvointi.fi>).

10. Asiakkaiden yhdenvertaisuus

10.1 Palvelujen yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuussuunnitelmassa kuvataan, miten hyvinvointialueella edistetään asiakkaiden yhdenvertaisuutta, ehkäistään ja puututaan syrjintään ja lisätään osallisuutta. Toiminnallinen yhdenvertaisuussuunnitelma perustuu [yhdenvertaisuuslain](#) (1325/2014) 5 §:ään, jossa kuvataan viranomaisen velvollisuutta arvioida ja edistää yhdenvertaisuutta sekä laatia suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä. ([Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet - THL; Yhdenvertaisuus - THL; Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992 ; Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista](#)).

Hyvinvointialueen ja toimialueiden (ja tulosalueiden) tulee seurata palveluidensa järjestämistä eri asiakasryhmien yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä palveluiden yhdenvertaista saatavuutta, saavutettavuutta sekä toteutumista, joissa on huomioitu

asiakasryhmien kielelliset oikeudet sekä sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen. Omavalvontasuunnitelmissa ja potilasturvallisuussuunnitelmassa kuvataan, miten yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan.

10.2 Osallisuussuunnitelma

[Laissa hyvinvointialueesta \(611/2021 29 §\)](#) määritellään, että hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan.

Hyvinvointialueen ja toimialueiden (ja tulosalueiden) tulee systemaattisesti mitata palveluidensa asiakaskokemusta ja asiakkaiden osallistumista. Asiakaskokemuksen mittaamisen avulla kyetään tunnistamaan keskeisiä palvelun kehittämisen tarpeita sekä mahdollisia epäkohtia palveluprosessissa. Asiakkaiden osallistumiselle tulee asettaa tavoitteet. Niihin pääsemiseksi osallisuuden mahdollistamisella ja tukemisella voidaan päästä tilaan, jossa asiakas voi aktiivisesti osallistua ja kokea vaikuttavansa palveluiden kehittämiseen, suunnitteluun, tuottamiseen ja arviointiin sekä vuorovaikutteiseen päättämiseen hyvinvointialueen kanssa.

Osallisuussuunnitelmassa esitetään kokonaiskuva asiakkaiden osallistumisen tavoitteista, keinoista, osallistumiseen liittyvän työn organisoinnista sekä seurannasta hyvinvointialueella. Osallisuussuunnitelmassa kuvataan osallistumisen puitteet lainsäädännön, hallintosäännön ja päätöksenteon rakenteiden osalta sekä määritetään hyvinvointialueen strategiatyön ja muun työskentelyn kautta syntyneet osallistumisen tavoitteet ja seuranta. Asiakkaiden osallisuus ja osallistumisen tavat muuttuvat ja elävät, joten suunnitelmassa kuvataan pääpiirteittäin, miten asiakkaat voivat osallistua Pohjanmaan hyvinvointialueen palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen. Osallisuussuunnitelma hyväksytään vuoden 2023 aikana.

11. Seurantahavaintojen ja niiden perusteella tehtävien toimenpiteiden julkaiseminen

Palvelujen seurannan yhdenvertaisuus edellyttää, että hyvinvointialue kuvaa tuottamansa tai hankkimansa palvelut. Seurantatiedot ja julkiset valvontatiedot raportoidaan hyvinvointialueella aluehallitukselle, aluevaltuustolle sekä julkaistaan Pohjanmaan hyvinvointialueen verkkosivuilla: <https://pohjanmaanhyvinvointi.fi/> hallituksen liitedokumentteina. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen toteutumista seurataan samoilla perusteilla riippumatta siitä, tuottaako hyvinvointialue palvelut itse vai hankkiiko se palvelut muulla tavoin.

Lähteet

Lainsäädäntö

Hallintolaki (434/2003)

Laki hyvinvointialueesta (611/2021)

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012)

Laki pelastustoimen järjestämisestä 613/2021

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (784/2021)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä (817/2015)

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994)

Laki yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990)

Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011)

Lääkelaki (395/1987)

Oppilas- ja oppilashuoltolaki (1287/2013)

Sosiaalihuoltolaki (710/1982) ja (1301/2014)

Säteilylaki (859/2018)

Terveydenhuoltolaki (1326/2010)

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011)

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

Muut lähteet

Pohjanmaan hyvinvointialue (2022). Palvelusetelit –Yleinen soveltamisohje. Saatavilla: 16.11.22:
<https://pohjanmaanhyvinvointi.fi/tietoa-meista/palveluntuottajille/palvelusetelit/>

STM (2021). Turvallinen lääkehoito: Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:6. Saatavilla 16.11.22:
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162847>

STM (2022). Asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia ja toimeenpanosuunnitelma 2022-2026. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2022:2. Saatavilla 16.11.22: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163858>

STM (2022). Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaa uudistetaan – esitys valvontalaiksi lausunnolla. Saatavilla 16.11.2022: <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/sosiaali-ja-terveydenhuollon-valvontaa-uudistetaan-esitys-valvontalaiksi-lausunnolla>

STM (2022). Sosiaalipalvelujen saatavuus. Saatavilla 16.11.2022: <https://stm.fi/sosiaalipalvelujen-saatavuus>

THL (2021). Määräys tietoturvasuunnitelmaan sisällytettävistä selvityksistä ja vaatimuksista Määräys 3/2021. THL/4309/4.09.00/2021. Saatavilla 16.11.2022: https://thl.fi/documents/920442/2816495/THL_Maarays_3_2021_Tietoturvasuunnitelman_selvitykset_ja_vaatimukset.pdf/b4f17949-bace-b8d4-0cee-b215c6e5d372?t=1640009474365

THL (2022). Sosiaali- ja terveystalvelujen saatavuuden parantaminen, mukaan lukien mielenterveys- ja päihdepalvelut. Lausunto THLlr82u4.00.02l2o7e. Saatavilla 16.11.2022: <https://thl.fi/documents/10531/4445302/sote+saatavuuden+parantaminen.pdf/e1500248-e598-427d-899f-5bf02e4cbcb2>

THL (2022). THL:n Tiedonhallinta sosiaali- ja terveysalalla. Saatavilla 16.11.2022: <https://thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla>

THL (2022). Tietoturvasuunnitelmat. Saatavilla 16.11.22: <https://thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/tiedonhallinnan-ohjaus/tietoturvasuunnitelmat>

THL (2022). Valtakunnallinen valvontaohjelma. Saatavilla 16.11.22: <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/johtaminen-valvonta-ja-tilastot/vammaisalan-viranomaiset-ja-valvonta/sosiaalihuollon-valvonta/valtakunnallinen-valvontaohjelma#valvontaohjelma>

THL (2022). Yhdenvertaisuus. Saatavilla 16.11.22: <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/palvelujen-jarjestaminen/yhdenvertaisuus>

THL (2022). Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet. Saatavilla 16.11.22: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden->

[edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet](#)

Valvira (2014). Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira): Yksityisten sosiaalipalvelujen ja julkisten vanhuspalvelujen omavalvontasuunnitelman sisältöä, laatimista ja seuranta koskeva määräys. Valviran määräys 1/2014. Dnro 3344/05.00.00.01/2014. Saatavilla 16.11.2022: <https://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/normi/562001/41771>

Valvira ja AVI (2022). Kuntien ja hyvinvointialueiden on noudatettava lakia julkisten hallintotehtävien ulkoistamisissa. Ohje. Dnro V/1193/2022 1.4.2022. Saatavilla 16.11.2022: https://www.valvira.fi/documents/14444/236772/Ohje_julkisten_hallintotehtavien_ulkoistaminen_01042022.pdf/b17b908a-5994-5176-e9a3-debb94fd05ae?t=1649053799200